

ПОЛЕЗАХИСНІ СМУГИ ЛУГАНЩИНИ – ЗАНЕДБАНІ ТА НІЧІЙНІ

*Біла Ю. М., к.с.-г.н., доц. каф. лісоуправління, лісоексплуатації та безпеки життєдіяльності
Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва,
Харківська обл., Харківський р-н, п/в “Докучаєвське – 2, Україна
belay_1980@ukr.net*

За даними державного земельного кадастру станом на 01.12.2018 рік площа земель під лісами та іншими лісовкритими площами в Луганській області становить 332,6 тис. га. Загальна лісистість - 12,6%. Усі ліси Луганщини віднесено до I групи і виконують вони переважно кліматорегулюючі, водоохоронні, протиерозійні та ґрунтозахисні функції. Від кількості лісових насаджень, їх біологічної стійкості залежить екологічне благополуччя територій та здоров'я населення.

Найменший відсоток лісистості по області у таких районах: Троїцький – 5,2 %, Білокуракинський – 6,7 %, Марківський – 7,0 %, Сватівський – 8 %. У порівнянні з Кременьським, Новоайдарським та Станично-Луганським районами цей відсоток становить відповідно - 23 %, 22,1 % і 20,3 %.

Для досягнення оптимальної лісистості, а це 16 % для області, необхідно створити додатково близько 100 тис. га лісових насаджень.

Фахівці Головного управління Держкомзему у Луганській області та обласного управління лісового і мисливського господарства остежили земельні ділянки, непридатні для сільськогосподарського використання (малопродуктивні, деградовані землі), а також землі запасу і резервного фонду для подальшої передачі їх до складу земель лісгосподарського призначення спеціалізованим державним лісгосподарським підприємствам. Таких земель на території області визначено 69,3 тис. га.

Важливим питанням нині залишається передача земельних ділянок під полезахисними лісосмугами та яружно-балкових насаджень, які створюються з метою запобігання вітрові і водної ерозії ґрунтів, утримання стоків поверхневих вод, затримання та рівномірного розподілу вологи, що сприяє збільшенню врожайності сільськогосподарських культур. На сьогодні Головним управлінням Держкомзему у Луганській області та обласним управлінням лісового і мисливського господарства розроблено форму договору оренди, яким передбачається передача полезахисних лісосмуг і яружно-балкових насаджень, технологічно пов'язаних з веденням сільськогосподарського виробництва, юридичним та фізичним особам (орендарям) у тимчасове користування. Зауважимо, що в якості орендної плати орендар повинен проводити роботи з утримання, охорони від пожеж, самовільних рубок, потрав, пошкоджень тощо.

У великих містах існуючі масиви лісів слід переутворювати у міські лісопарки, при цьому виходити з нормативного розрахунку, який становить 5 м²/чол. Лісопарк – це упорядкований ліс, приведений шляхом поступової реконструкції до відповідної ландшафтно-планувальної системи, який призначений для вільного тимчасового відпочинку. Створення лісопаркової зони передбачається на території Жовтневого району м. Луганська, для чого виділяється 361,311 га, з яких буде заліснено 118,481 га.

У постійному користуванні спеціалізованих лісгосподарських підприємств, які належать до сфери управління МінАП, — 2847,9 тис. га угідь. Це — 26,4% земель лісового фонду країни. А скільки їх було, скажімо, років шість чи сім тому? Лісосмуги до прийняття нового Земельного кодексу (25 жовтня 2001 р.) належали Державному лісовому фонду. Державний контроль за їхнім збереженням здійснював Державний комітет лісового господарства разом із Міністерством екології та природних ресурсів, а відомчий — МінАП. У новому Земельному кодексі лісосмуги — в складі земель сільськогосподарського призначення несільськогосподарських угідь, отож, і залишилися бездоглядними. Земельний кодекс дає можливість надавати їх у приватну власність нарівні з внутрігосподарськими шляхами та господарськими дворами (стаття 25, пункт 8). Утім, кому вони потрібні? У багатьох місцях лісосмуги “окупували” значну частину полів, і, щоб “поборотися” з ними, потрібні чималі кошти, технічні засоби. Та й земля перебуває “в русі” — від одного хазяїна до іншого. Нині її орендує одне господарство, опісля інше. До того ж, агропідприємства — “на глиняних ногах”: і досі діляться.

На Донеччині, Дніпропетровщині, у Запорізькій області відмовляються від полезахисних смуг. Нема охочих викидати гроші на вітер. І, звісно ж, клопітна справа ці насадження доводити “до розуму”. Якщо ж зважитися, це потягне за собою — “стаціонарні” витрати: охороняй їх від пожеж, самовільних вирубувань, шкідників і хвороб. А яка вигода господарям платити за гектари лісосмуг як за ріллі? Вочевидь, держава має виділяти дотацію на догляд за ними. Бо, насамперед, саме вона зацікавлена в їх збереженні і розвитку. Чи всі державні мужі розуміють значення полезахисних лісосмуг для землеробства? Вони разом із придорожними, прибалковими та прияржними лісосмугами, а також з іншими видами штучних і природних насаджень, які прилягають до полів, захищають понад 13 млн га ріллі, або 40% її загальної площі.